

Dkt. Robert Vannoy, Historia ya Agano la Kale, Hotuba ya 23

© 2011, Dkt. Robert Vannoy na Ted Hildebrandt

Agano la Ibrahimu – Mwanzo 15, 17 na Akeda (Mwa. 22)

Mwanzo 15 & Tanuru ya Kuvuta Sigara Nilihitimisha kile nilichotaka kusema kuhusu Mwanzo 15. Ingawa niruhusu, kabla ya kuendelea zaidi, nikusomee taarifa kutoka kwa kitabu cha Meredith Klines, *Kwa Kiapo Kilichotolewa*. Ni kuhusiana na tanuru ile ya moshi iliyopita kati ya sehemu zilizouawa za wanyama katika ibada za kuridhia agano hapa katika Mwanzo 15. Katika ukurasa wa 45 wa *Kwa Kiapo Kilichotolewa*, Kline anasema: “Mwanzo 15 inatuambia kuhusu kukatwa kwa agano na theofani ambayo Ibrahimu aliishuhudia katikati ya giza na hofu, mazingira pekee yanayofaa kwa Golgotha hii ya Agano la Kale. Hapo katika kifungu Mungu katika ishara ya theofani iliyogawanyika ya tanuru ya moshi na mwenge unaowaka kati ya kiumbe aliyekatwa vipande vipande, siri ya kuachwa kwa Mwana wa Mungu ilijitokeza mapema. Kwa maana kile Ibrahimu alichoshuhudia kilikuwa ni kujilaani kwa ajabu kwa BWANA wa Agano ambaye mwenyewe angepitia laana ya agano ya kukata vipande vipande badala ya kushindwa kumwongoza mtumishi wake katika utimilifu wa ahadi ya heri.”

Kiwango cha Nchi ya Ahadi

Anajadili hili kwa upana zaidi, lakini hilo ni sentensi chache tu kutoka kwa jinsi anavyolishughulikia. Huo ni ufahamu wa kifungu hicho ambao unasaidia si tu katika kuelewa kinachoendelea katika kifungu hicho, bali pia kukiweka katika muktadha mpana wa Maandiko.

Ili kuendelea na kifungu hicho (Mwanzo 15), katika mstari wa 18, unarudi kwenye kipengele cha nchi ya agano la Ibrahimu; katika mstari wa 18 unasoma, “Siku ile ile BWANA alipofanya agano na Ibrahimu, akisema, ‘Nimewapa uzao wako nchi hii, kuanzia mto wa Misri hadi mto mkubwa, mto Frati.’” Kwa hivyo mipaka ya nchi imeainishwa. Ukiendelea zaidi katika Agano la Kale, unagundua kwamba Musa anapofika kwenye Uwanda wa Moabu, ambapo Israeli wanakaribia kuchukua nchi ya

ahadi, unasoma katika Kumbukumbu la Torati 1:7, “Geukeni, mfunge safari zenu, mwende kwenye mlima wa Waamori, na mahali pote karibu nao, katika nchi tambarare, vilima, na bonde, na kusini, na kando ya bahari, hadi nchi ya Wakanaani, na Lebanoni, hadi mto mkubwa, mto Frati.” Kwa hivyo unapata mipaka hiyo hiyo iliyorudiwa na Musa kama alivyoahidiwa Ibrahimu. Huo ndio mwanzo wa kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Inarudiwa ndani katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati katika 11:24. Kisha Musa anapokufa na Yoshua anamfuata katika uongozi wa taifa, akiwaingiza katika nchi hiyo, unakuta katika Yoshua 1:4, “Tangu jangwa na Lebanoni hii hadi mto mkubwa, mto Frati, nchi yote ya Wahiti, na hadi bahari kubwa upande wa machweo ya jua, itakuwa mpaka wenu.” Kwa hivyo, unapata marudio hapo pia.

Ahadi hiyo ilitimizwa kwa kiasi fulani chini ya Yoshua katika ushindi huo. Ulisoma katika Yoshua 13:1-6 kwamba nchi ilitwaliwa - yaani, nchi ya Kanaani. Lakini wakati huo, kuhusu maeneo, inasema "kwenye mlango wa Hamathi," ambayo iko mbali sana kaskazini. Lakini, kama tunavyosoma katika Yoshua 13:1, "Kuna nchi nyingi ya kumilikiwa." Katika kila moja ya maeneo hayo ya kikabila kulikuwa na kazi ya kufanywa, ingawa eneo la msingi lilikuwa limedhibitiwa.

Kwa hivyo unapokuja kwenye sura ya kwanza ya kitabu cha Waamuzi, unasoma kuhusu makabila mbalimbali: kwamba Benyamini hakuwafukuza Wayebusi, Manase hakuwafukuza wakazi wa sehemu mbalimbali, Efraimu hakuwafukuza Wakanaani, Zebuloni hakuwafukuza, Asheri hawakuwafukuza. Picha ya jumla ni kwamba hawakumaliza kazi hiyo. Ni hadi wakati wa Daudi alipoweka ngome kwenye Mto Frati katika 2 Samweli 8 ndipo unapopata utimilifu wa ahadi hiyo. 2 Samweli 8:3 inasema, “Daudi alimpiga Hadadezeri, mwana wa Rehobu, mfalme wa Soba, alipokwenda kurudisha mpaka wake kwenye mto Frati. Daudi akamnyang’anya magari elfu moja, na wapanda farasi mia saba,” na hivyo nne. Aliweka ngome katika sehemu zingine, ambazo unasoma katika 2 Samweli 8.

Unapoenda kwenye 1 Wafalme na Sulemani akamrithi Daudi, unasoma katika 1 Wafalme 4:21, “Sulemani alitawala juu ya falme zote kuanzia Mto hadi nchi ya Wafilisti, na hadi mpaka wa Misri; walileta zawadi, wakamtumikia Sulemani siku zote za maisha

yake.” “Mto” unarejelea Mto Frati. Ukienda chini hadi mstari wa 24, unasoma, “ Kwa maana alikuwa na mamlaka juu ya *nchi yote* upande huu wa Mto, kuanzia Tifsa hadi Gaza.” Tifsa ni mji ulio kando ya Mto Frati. Kwa hivyo Daudi alitawala kuanzia Tifsa hadi Misri. Inaonekana kwangu kwamba huo ni utimilifu wa muda wakati huo wa ahadi kwa Ibrahimu kwamba angemiliki eneo hilo. Bila shaka, Daudi hakulishikilia na Sulemani, ambaye alirithi ufalme wa Daudi, alikuwa mfalme wakati huu.

Agano hilo linasemekana kurudi nyuma hadi Mwanzo 15. Mipaka imetolewa katika Mwanzo 17:7-8, ambapo nchi inarejelewa tena. Mwishoni mwa mstari wa nane, inasema kwamba nchi yote ya Kanaani itatolewa "kuwa milki ya milele; nami nitakuwa Mungu wao." Kwa hivyo ahadi ya nchi hiyo kuwa mali ya wazao wa Ibrahimu itaendelea kuwa halali mradi tu Agano la Ibrahimu liendelee kuwepo. Linaendana na Agano la Ibrahimu, katika mstari wa 7 na 8 wa Mwanzo 17.

Hapa kuna marejeleo ya kuvutia katika Yereimia 31:35-36, ambayo inasema, “ BWANA asema hivi, awapaye watu jua kuwa nuru mchana, na amri za mwezi na nyota kuwa nuru usiku, aigawanyaye bahari wakati mawimbi yake yanavuma. BWANA wa majeshi ndilo jina lake; Amri hizo zikiondoka mbele zangu, asema BWANA, ndipo wazao wa Israeli nao wataacha kuwa taifa mbele zangu milele.” Maana yake ni kwamba, kwa kuwa jua na mwezi havitaacha kuangaza, basi Israeli haitaacha kuwa taifa mbele za Bwana. Mradi tu kuna mwendelezo wa mchana na usiku, kutaendelea kuwa taifa hili, Israeli kama watu wa Mungu.

Kwa hivyo, kuendelea kwa Israeli kama taifa kunahusishwa na amri za uumbaji za kuchomoza na kuchwa kwa jua. Ukirudi kwenye Mwanzo 8:22, unasoma, “Wakati nchi idumupo, wakati wa kupanda na mavuno, baridi na joto, wakati wa kiangazi na wa baridi kali, mchana na usiku havitakoma” kuhusiana na Agano hilo na Nuhu. Kwa hivyo ahadi ya nchi na kuendelea kwa taifa la Israeli ni jambo ambalo litaendelea milele hadi wakati ujao.

Agano la Ibrahimu na Jipya

Hilo linazua swali la jinsi unavyohusiana na usimamizi wa Agano la Ibrahimu katika kipindi chote cha agano la kale na jipya; unaingia sana katika masuala ya theolojia ya agano na hilo. Kuna umoja mkuu wa agano la neema unaotolewa tofauti katika uchumi wa Agano la Kale kuliko katika uchumi wa Agano Jipya. Agano hilo linabaki la kudumu linapovuka na kupita Agano Jipya. Usimamizi wake unatofautiana, na hapo, unaingia katika swali hili la uhusiano kati ya tohara na ubatizo. Na ningeaona ubatizo kuwa mwenzake wa tohara unaoendelea. Ukichukua kauli ya Paulo kwamba kizigeu cha ukuta wa kati kimefutwa na Myahudi na Mmataifa sasa ni mmoja katika Kristo, na tofauti hizo kati ya mwanamume na mwanamke, bwana na mtumwa, Myahudi na Mmataifa, zimefutwa, kuna maana fulani ambayo tofauti hizo hazitumiki tena ndani ya mwili wa Kristo katika uchumi mpya. Lakini, kwa upande mwingine, kuna maana nyingine ambayo tofauti hiyo inaendelea kuwepo; ingawa unajua mwanamume na mwanamke ni mmoja katika Kristo, bado kuna tofauti kati ya mwanamume na mwanamke. Ingawa Myahudi na Mmataifa ni mmoja katika Kristo, bado kunaweza kuwa na tofauti hiyo kati ya wale walio mbegu ya Ibrahimu kwa mwili, na wale ambao sio, ambao ni mbegu ya kiroho. Katika mbegu hiyo ya kiroho sisi sote ni mmoja, lakini katika mbegu ya kimwili naamini bado kuna tofauti.

Agano la Mwanzo 17 Lafanywa Upya na Kuthibitishwa

Sawa, tuendelee hadi Mwanzo 17. Hilo ni fungu la tatu linalohusu agano la Mungu kwa Ibrahimu. Katika Mwanzo 17:1-8 tunasoma: “Abramu alipokuwa na umri wa miaka tisini na tisa, BWANA akamtokea Abramu, akamwambia, Mimi ni Mungu Mwenyezi; tembea mbele yangu, uwe mkamilifu. Nami nitafanya agano langu kati yangu na wewe, nami nitakuzidisha sana.” Abramu akaanguka kifudufudi; Mungu akasema naye, akisema, “Mimi, tazama, agano langu ni pamoja nawe, nawe utakuwa baba wa mataifa mengi; wala jina lako hutaitwa tena Abramu, bali jina lako litakuwa Ibrahimu; kwani nimekufanya uwe baba wa mataifa mengi. Nami nitakufanya uzae sana, nami nitakufanya mataifa, na wafalme watatoka kwako. Nami nitafanya agano langu kati yangu na wewe, na uzao wako baada yako, katika vizazi vyao, kuwa agano la milele,

niwe Mungu wako, na kwa uzao wako baada yako. Nami nitakupa wewe na uzao wako baada yako, nchi unayokaa ugenini, nchi yote ya Kanaani, kuwa milki ya milele; nami nitakuwa Mungu wao.”

Unachokiona katika sura ya 17 ni agano lililothibitishwa na kufanywa upya. Awali linawakilishwa katika sura ya 12, likathibitishwa katika sura ya 15, na kuthibitishwa na kufanywa upya hapa katika sura ya 17. Aina hii ya marudio ya nyenzo zinazohusiana na agano ni mojawapo ya mambo ambayo wakosoaji wa chanzo hufanya kazi nayo na kusema, "Hapa tuna marudio," na wanahusisha Mwanzo 17 na hati ya P na Mwanzo 15 na hati ya J. J ni ya kizamani zaidi, 17 ni ya kisasa zaidi, angalau kwa maoni yao, na una marudio haya kama matokeo ya vyanzo tofauti. Lakini haihitaji chochote cha aina hiyo, ni kwamba tu Bwana anathibitisha ahadi hizi mara kwa mara kwa Ibrahimu.

Abramu kwa Ibrahimu

Katika Mwanzo 17: 1, inasema, “Abramu alipokuwa na umri wa miaka 99.” Hii ni miaka 13 baada ya kuzaliwa kwa Ishmaeli. Umesoma mwishoni mwa sura ya 16, “Abramu alikuwa na umri wa miaka sitini na sita wakati Hagari alipomzalika Ibrahimu Ishmaeli. Unakumbuka Ishmaeli hakuzaliwa na Sara, bali na mjakazi wa Sara - Hagari.” Sasa miaka 13 imepita na bado hana mwana na Sara. Ni miaka 24 tangu ahadi ya awali ya uzao itolewe, ukirudi kwenye Mwanzo 12. Anapokuwa na umri wa miaka 99, miaka ishirini na minne baadaye, BWANA anasema, “Tembea mbele yangu, uwe mkamilifu.” “Mkamilifu” hapapaswi kueleweka kwa jinsi tunavyoelewa kama ukamilifu wa kimaadili, lakini kuishi maisha mazuri, kumtii BWANA na kutembea kwa imani mbele za Bwana. Anasema, “Nitafanya agano langu, nami nitakuzidisha sana.” Katika mstari wa tano anafafanua, akisema, “Jina lako hutaitwa Abramu, bali Ibrahimu.” Asili au maana ya Abramu, umbo fupi, inapingwa kwa kiasi fulani. Lakini wengi wanahisi kwamba inahusiana na mambo mawili: *ab* , ambayo ina maana ya "baba," na *kondoo dume* , ambayo ina maana ya "kuwa juu" au "kuinuliwa." Ili wazo liwe "baba ameinuliwa." Baba katika hali hiyo, akiwa kile kinachoitwa kwa majina ya Kiebrania kama theophoric, ni marejeleo ya Mungu. Kwa hivyo, Mungu ameinuliwa. Mungu ndiye

baba. Mungu ameinuliwa itakuwa maana ya jina, ikiwa ni jina la theophoric, na ikiwa kipengele cha kwanza kinamrejelea Mungu. Ibrahimu anatoka kwa *ab* na *raham* - *raham* ikimaanisha "idadi kubwa," ili jina liwe "baba wa wengi." Hapo baba harejelei Mungu, bali Ibrahimu, hivyo jina lake linabadilishwa kutoka Abram, "Mungu ameinuliwa," hadi Ibrahimu, "baba wa mataifa mengi" Kwa hivyo imewekwa kuhusiana na uzao wake mwingi. Angalia kauli katika mstari wa 6 kwamba "wafalme watatoka kwake." Ukoo ulioahidiwa ni kuwa na kifalme kilichokuzwa ndani yake. Bila shaka, hilo linakuwa mada inayozingatiwa na kuelezwa baadaye, si tu katika Mwanzo bali pia baadaye katika sehemu zingine katika Agano la Kale.

Kurudia Agano la Nne - Mwanzo 22:17-18

Kifungu cha nne kinachorudiwa cha agano ni Mwanzo 22:17-18. Mwanzo 22 inasimulia hadithi ya amri ya BWANA kwa Ibrahimu ya kumtoa Isaka kama dhabihu. Hii ni baada ya Isaka kuzaliwa, mwana wa ahadi, na hiyo ni jaribio halisi la imani kwa Ibrahimu, ambalo tutalijadili baadaye. Lakini Ibrahimu anaonyesha imani yake katika muktadha huo na unapofika kwenye mistari ya 16-18, unasoma: "Nimeapa kwa nafsi yangu," asema BWANA, "kwa kuwa kwa sababu umefanya jambo hili, wala hukumzuilia mwanao, mwanao wa pekee, ya kwamba katika kubariki nitakubariki, na katika kuzidisha nitauzidisha uzao wako kama nyota za mbinguni, na kama mchanga ulioko pwani; na uzao wako utamiliki mlango wa adui zake; na katika uzao wako mataifa yote ya dunia watajibarikia; kwa sababu umetii sauti yangu."

Kwa hivyo una uthibitisho katika mistari ya 17 na 18, wa vipengele hivyo vikuu vya Agano la Ibrahimu, hasa "katika uzao wako mataifa yote ya dunia yatabarikiwa." Jambo la kuvutia ni kwamba hilo limeambatanishwa na kauli mbili. Katika mstari wa 16, "kwa sababu umefanya jambo hili," kisha mwishoni mwa mstari wa 18, "na katika uzao wako mataifa yote ya dunia yatabarikiwa; kwa sababu umetii sauti yangu." "Kwa sababu" hiyo inazua maswali magumu ya kitheolojia. Unaelezeaje hilo "kwa sababu"? Je, hatimaye ahadi ya Kristo inategemea utii wa Ibrahimu?

Jibu la Ibrahimu - Utii Maoni mengi hayajadili "kwa sababu." Unaweza kuangalia hilo katika maoni mengi na hakuna chochote hapo, ambayo mara nyingi hutokea unapopata maswali magumu sana. Maoni hayakusaidii hapo. Lakini katika ufafanuzi wa Calvin, theluthi mbili ya njia iliyo chini kwenye ukurasa wa 13 wa maelezo yetu, ukurasa wa 572 wa ufafanuzi wa Calvin juzuu ya kwanza, Calvin anapendekeza kwamba "lugha ya maandishi haya imekusudiwa kutuchochea kuishi maisha matakatifu kwa kuhamia kwenye kazi zetu na za Ibrahimu. Katika hali hii, kile kinachostahili kuwa chetu ni ukarimu safi." Pendekezo la Calvin angalau linatuelekeza katika mwelekeo sahihi. Anasema, "Lazima tuhitimishe kwamba kile kinachotolewa bure bado kinaitwa thawabu ya kazi." Kisha baadaye anasema, "Mungu hailipi chochote kama deni, lakini huipa faida zake jina la thawabu." Inaweza kuonekana kwamba kile anachosema Calvin ni aina ya suluhisho la istilahi: "Kile kinachotolewa bure huitwa thawabu ya kazi. Mungu hailipi chochote kama deni, lakini hupa faida zake mwenyewe jina la thawabu." Hiyo ni kusema, faida za Mungu si zawadi kwa kweli; zimetengwa tu kwa ajili ya motisha katika kutafuta kwetu utauwa.

Ingawa hilo linaweza kuonekana kuwa kweli, na ikiwa tofauti ni ile ya lebo tu, Calvin anapendekeza kwamba maandiko haya yanapendekeza kwamba Mungu alimchukua Ibrahimu na utiifu wake hadi kwenye tangazo la ahadi. Na hapa kuna tofauti muhimu: Mungu hafanyi hivyo kwa maana ya sababu yenye ufanisi au thawabu inayostahili, bali kwa maana ya njia iliyoamriwa na Mungu ya usimamizi wa ahadi. Kwa maneno mengine, utii wa Ibrahimu umejumuishwa katika njia hiyo iliyoamriwa na Mungu ya usimamizi wa ahadi. Sio sababu yenye sifa, si sababu yenye ufanisi, lakini imejumuishwa. Uaminifu wa Ibrahimu, basi, ulikuwa tunda la neema ya Mungu lililofanya kazi maishani mwake, ambalo halikustahili thawabu ya ahadi lakini ambalo hata hivyo lilikuwa sifa muhimu katika tangazo la ahadi. Hakika uchaguzi wa Mungu kwa Ibrahimu na ahadi kwake kulitangulia jibu lake la imani na utii; linarudi nyuma miaka na miaka katika hatua hii. Lakini uchaguzi wa Ibrahimu haukuzuia, kwa maana ya kuondoa, umuhimu wa jibu lake. Badala yake, ilijumuisha kama kiambatisho kisichoepukika cha utendaji kazi wa neema ya Mungu katika maisha yake. Hilo

linaonekana kuwa jaribio la kuelezea uhusiano hapa kati ya utii wa Ibrahimu na tangazo hili la ahadi kama ilivyoielezwa katika maandishi. Kwa hivyo kwa maana hiyo, nadhani Calvin yuko sahihi anaposema, "Mungu halipi deni, bali humpa faida zake jina la thawabu." Ni Mungu anayefanya kazi ndani ya Ibrahimu na kumwezesha kujibu kwa imani, hata kufikia hatua ya jaribio hili la imani yake katika Mwanzo 22.

Nilisoma kitu kilichonishangaza hivi majuzi. Meredith Kline, aliyeandika *By Oath Consigned*, amechapisha seti ya vitabu vitatu, *Kingdom Dialogue*, ambayo ni mwanzo wa theolojia ya Agano la Kale ambayo imechapishwa faraghani. Inapatikana kupitia Seminari ya Theolojia ya Gordon-Conwell. Anashughulikia maandiko haya, na anadai kwamba kuna msingi mzuri kwamba imani ya Ibrahimu hapa inahusika katika kutangazwa kwa ahadi. Ninaona hilo kuwa gumu, lakini inaonekana kwamba hili si jambo la kustahili; ni ushahidi na udhihirisho wa neema na kazi ya Mungu katika maisha yake.

Ukuu wa Mungu na Wajibu wa Kibinadamu

Lazima uwe mwangalifu jinsi unavyounda mambo kama hayo, kwa sababu unajiweka katika hali ya kufikirika ambayo inajaribu kutenganisha kinadharia mambo ambayo hatuwezi kuyatenganisha. Kwa maneno mengine, uko katika jambo hili lote la ukuu wa kimungu na uwajibikaji wa kibinadamu na uchaguzi, na ukuu wa Mungu kuhusiana na hilo. "Wale waliochaguliwa katika Kristo kabla ya kuumbwa kwa ulimwengu": je, wanaweza kupotea? Naam, kwa maana moja unaweza kusema ikiwa hawataitikia Injili, watapotea, ndiyo. Lakini kwa maana nyingine unaweza kusema hawawezi kupotea; wako katika Kristo ambaye ndiye msingi wa ulimwengu. Wataitikia injili. Jinsi unavyofafanua yote hayo ni vigumu sana; katika hatua fulani ni bora kusimama nyuma na kuacha kauli za Maandiko kuhusu masuala ya aina hiyo zijitokeze, bila kujaribu kuzichambua hadi mahali ambapo unaweza kuweka kila kitu kimantiki na kuelezea. Inaonekana kwangu kwamba kuna mambo ambayo huwezi kuelewa au kuelezea kikamilifu. Unapojaribu kufanya hivyo, kwa kawaida unaangukia katika kupotosha upande mmoja juu ya upande mwingine.

Bila shaka basi unaweza kuuliza, “Je, una utata wa msingi?” Ningesema “Hapana.” Kuna watu wanaosema kuna utata kati ya ukuu wa kimungu na uwajibikaji wa mwanadamu. Lakini mimi sisemi, wakati huo huo, naweza kuelezea haswa jinsi inavyofanya kazi. Huwezi, kwa sababu kuna utata wa msingi hapo; uko katika eneo la fumbo. Ni sawa na asili mbili za Kristo. Katika mtu mmoja kulikuwa na Mungu na mwanadamu - asili mbili, mtu mmoja. Unajua unaweza kusema hivyo, lakini unawezaje kuelezea hilo? Ni vigumu sana. Unaweza kuelezea kile ambacho si, kama uundaji wa Kikristo - si hiki, na si kile, si kitu kingine. Vile vile, unapoingia katika swali la msukumo wa Maandiko na vipengele vya kimungu na vya kibinadamu katika muundo wa Maandiko, ni vyote viwili, lakini wakati huo huo ni neno la Mungu. Tunazungumzia mtazamo wa kikaboni wa msukumo ambao unajumuisha mtu, elimu yake, na historia yake, ambayo mara nyingi hupitia, lakini hiyo haipunguzi tabia ya kimungu ya Maandiko. Ni neno la Mungu. Unaelezeaje hilo? Sidhani kama unaweza kulieleza kikamilifu, lakini kuna mwingiliano huo wa kimungu na kibinadamu. Inaonekana kwamba katika hatua hii inabidi urudi nyuma kidogo.

Hakuna hitimisho lolote muhimu linalostahili sifa katika Mwanzo 22, lakini kuna uhusiano: kwa sababu umefanya hivi, hizi hapa ahadi hizi. Ametekeleza masharti hayo katika Ibrahimu ili hiyo iwe sehemu ya tangazo zima la ahadi, kwamba angefanya mambo hayo, lakini hiyo ni pendekezo tu.

Mwanzo 17:9-14 Tohara - Ishara ya Agano

Tunamzungumzia Ibrahimu kama baba yetu wa kiroho. Tuliangalia vifungu hivi vinne vinavyozungumzia agano la Ibrahimu. Agano la Mungu na Ibrahimu liko katika Mwanzo 17:9-14. Tayari tumeangalia sehemu ya awali ya sura ya 17, lakini hebu turudi nyuma na tuangalie mistari ya 9-14. Tunasoma hapo: “Mungu akamwambia Ibrahimu, “Basi utalishika agano langu, wewe na uzao wako baada yako katika vizazi vyao. Hili ndilo agano langu utakalolishika, kati yangu na wewe, na uzao wako baada yako; kila mwanamume miongoni mwenu atatahiriwa. Nanyi mtatahiriwa nyama ya govi lenu; nalo litakuwa ishara ya agano kati yangu na ninyi. Na mwenye umri wa siku nane atatahiriwa

miongoni mwenu, kila mwanamume katika vizazi vyenu, mzaliwa nyumbani, na mnunuliwa kwa fedha kutoka kwa mgeni yeyote, ambaye si wa uzao wako. Mzaliwa nyumbani mwako, na aliyenunuliwa kwa fedha yako, lazima atahiriwe; na agano langu litakuwa katika mwili wako kuwa agano la milele. Na mtoto wa kiume asiyetahiriwa ambaye hajatahiriwa nyama ya govi lake, mtu huyo atakatiliwa mbali na watu wake; amevunja agano langu.”

Kwa hivyo pamoja na ahadi ya Mungu kwa Ibrahimu ilikuja wajibu kwa upande wake na kwa uzao wake. Tohara ni ishara au ishara ya agano kati ya Mungu na Ibrahimu, ambalo unasoma katika mstari wa 11: “Mtatahiri nyama ya govi lenu; na itakuwa ishara ya agano kati yangu na ninyi.” Tunaona kwamba Ibrahimu alilazimika kujitahiri katika mstari wa 11, na kisha kila mtoto wa kiume katika nyumba yake, na si watoto wake tu bali kila mtu aliye chini ya mamlaka yake, ikiwa ni pamoja na watumwa. Kisha kauli hii ya kushangaza katika mstari wa 14, ambayo inasema tusifanye hivyo ilikuwa ni kuvunja agano: “Na mtoto wa kiume asiyetahiriwa ambaye nyama ya govi lake hajatahiriwa, mtu huyo atakatiliwa mbali na watu wake; amevunja agano langu.” Kwa hivyo tohara ilipaswa kuchukuliwa kwa uzito sana.

Unaona baadaye Musa alipopuuza ibada ya tohara jinsi BWANA alivyoichukulia kwa uzito. Musa alipokuwa akirudi Misri katika Kutoka 4:24-25: “Ikawa njiani, katika nyumba ya wageni, BWANA akakutana naye, akataka kumwua. Ndipo Sipora akatwaa jiwe gumu, akakata govi la mwanawe, akalitupa miguuni pake, akasema, Hakika wewe u mume wa damu kwangu mimi.” Basi BWANA akamwacha aende zake.

Inaonekana kwamba suala lilikuwa kwamba Musa hakuwa amemtahiri mwanawe, na BWANA alitishia maisha yake kwa sababu hakufanya hivyo. Matokeo ya kupuuza, kama ilivyoielezwa katika sura ya 17, ni: “nafsi hiyo itakatiliwa mbali na watu wake.” Hilo liko katika muktadha wa Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu katika Kutoka 12:15-19: “Siku saba mtakula mikate isiyotiwa chachu, siku ya kwanza mtaondoa chachu katika nyumba zenu. Kwa maana mtu yeyote atakayekula mikate iliyotiwa chachu tangu siku ya kwanza hadi siku ya saba, mtu huyo atakatiliwa mbali na Israeli.” Hapo huna uhusiano tu na tohara, bali pia na Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu ambayo

ilihusishwa na Pasaka. Ikiwa hilo litavunjwa, mtu huyo atakatiliwa mbali na Israeli.

Kuna mjadala fulani kuhusu maana ya hilo: "kukatiliwa mbali na watu wake," au "kukatiliwa mbali na Israeli." Je, hiyo ina maana kwamba mtu huyu atauawa? Je, hiyo ina maana ya kifo? Au ina maana ya kutengwa? Watoa maoni wamegawanyika kuhusu hilo. Kutoka 31:14 inasema: "Kwa hiyo mtaishika Sabato; kwa kuwa ni takatifu kwenu. Kila mtu atakayeitia unajisi hakika atauawa; kwa maana mtu yeyote atakayefanya kazi yoyote siku hiyo, nafsi hiyo itakatiliwa mbali na watu wake." Hapo sambamba inapendekeza kwamba "kukatiliwa mbali na watu wake" inamaanisha kifo. Ukitumia hilo katika vifungu hivi vingine, kuhusu sikukuu ya mkate usiotiwa chachu au tohara, bado hujui ni nani atakayetoa adhabu hiyo. Je, BWANA anasema atafanya hivyo kwa njia fulani? Au ni jukumu la jamii? Hilo halijaandikwa. Lakini adhabu iliyojumuishwa na amri ya kutahiri inasisitiza uzito ambao Mungu alikusudia hili lichukuliwe.

Tohara kama ibada ilifanywa miongoni mwa watu wengine, hata kabla ya wakati wa Ibrahimu. Hilo si jambo lililoanzia katika Mwanzo 17 wakati amri ilipotolewa kwa Ibrahimu. Haikutoka kwa Israeli, lakini ilianza wakati huo kama ishara ya agano la Mungu na Ibrahimu. Tohara haikuwa kitu ambacho hakikujulikana miongoni mwa watu wengine, kwa hivyo Mungu anampa Ibrahimu kwa umuhimu mpya na maalum. Yereimia 9:25 inasema: "Siku zinakuja," asema BWANA, "nitakapowaadhibu wote waliotahiriwa mwilini tu—Misri, Yuda, Edomu, Amoni, na Moabu, na wote wanaoishi jangwani katika sehemu za mbali. Kwa maana mataifa haya yote hayajatahiriwa kweli, na hata nyumba yote ya Israeli haijatahiriwa mioyo." Kifungu hicho kinaonyesha jinsi tohara haikuwa kitu cha kipekee kwa Israeli. Wamisri walifanya hivyo, Waedomu walifanya hivyo, Waamoni walifanya hivyo, na Wamoabu walifanya hivyo. Inajulikana sana kwamba watu wengine walifanya tohara. Hata hivyo, kile Yereimia anachozungumzia hapa ni kwamba ingawa baadhi ya Waisraeli wametahiriwa kwa nje, kwa kweli, si kwamba wametahiriwa.

Tohara ya Moyo Utangulizi huu wa ibada unapatikana kuhusiana na agano la Ibrahimu. Una umuhimu kama ishara ya agano na unaonyesha hitaji la utakaso wa ndani.

Kwa maneno mengine, wengi wanahisi kwamba wazo la msingi la tohara ni kuondolewa kwa uchafu - hiyo ndiyo ishara inayohusika. Tambiko hilo linaonyesha hitaji la utakaso wa ndani. Dhambi ni suala la jamii; ni kitu kinachopitishwa kutoka kizazi hadi kizazi. Uchafu wa dhambi lazima uondolewe. Ukoo wa kimwili kutoka kwa Ibrahimu hautoshi kumfanya mtu kuwa mtoto wa kweli wa Mungu; lazima kuwe na utakaso huo wa ndani. Kwa hivyo tohara inakuwa ishara ya nje ya kile kinachopaswa kutokea ndani - tohara ya moyo. Wazo hilo la tohara ya moyo pia limejikita katika Agano la Kale. Kumbukumbu la Torati 10:16 linasema: “Basi, tahirini govi la mioyo yenu, wala msiwe na shingo ngumu tena; kwa kuwa BWANA, Mungu wenu, ndiye Mungu wa miungu, na Bwana wa mabwana, Mungu mkuu, mwenye nguvu, na wa kutisha, asiyependelea nyuso za watu, wala hakubali thawabu.”

Na Kumbukumbu la Torati 30:6 inasema: “Naye BWANA, Mungu wako, atautahiri moyo wako, na moyo wa uzao wako, ili umpende BWANA, Mungu wako, kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, upate kuishi.”

Ukienda kwenye Agano Jipya, unakuta katika Warumi 4, Paulo anazungumzia tohara kuanzia katika Warumi 4:8: “Heri mtu yule ambaye Bwana hatamhesabia dhambi. Je, baraka hii inakuja kwa wale waliotahiriwa pekee, au kwa wale wasiotahiriwa pia? Kwa maana imani yake ilihesabiwa kwa Ibrahimu kuwa haki.” Imani ilihesabiwa kwa Ibrahimu kuwa haki, lakini kabla hajatahiriwa. “Ilihesabiwaje basi, alipokuwa katika kutahiriwa au katika kutotahiriwa? Si katika kutahiriwa, bali katika kutotahiriwa” (Warumi 4:10). Kisha mstari wa 11 unasema tohara ni nini hasa: “Naye alipokea ishara ya tohara, muhuri wa haki ya imani aliyokuwa nayo kabla hajatahiriwa; apate kuwa baba yao wote waaminio, ingawa hawajatahiriwa; ili haki ihesabiwe kwao pia. Na baba wa kutahiriwa kwao ambao si wa kutahiriwa tu, bali pia watembeo katika nyayo za imani ya baba yetu Ibrahimu, aliyokuwa nayo kabla hajatahiriwa.”

Kwa hivyo hakuna mtu anayeokolewa kwa tohara, iwe katika Agano la Kale au katika Agano Jipya (ikiwa unafuata mfano wa tohara kwa ubatizo inapotumika kwa watoto wachanga). Lakini ni ishara ya agano, na kwa hivyo inapaswa kupitishwa kwa watoto. Jambo muhimu sio ishara yenyewe tu, bali imani katika mpango ambao Mungu

angefanya kwa ajili ya utakaso wa mtu binafsi.

Mwanzo 22 - Akedah, Kufungwa kwa Isaka Hebu tuendeleo hadi kilele cha imani ya Ibrahimu katika Mwanzo 22 - wakati Mungu alipomjaribu Ibrahimu. Mwanzo 22:1 inasema, "Baadaye Mungu alimjaribu Ibrahimu. Akamwambia, "Ibrahimu!" "Mimi hapa," akajibu. Kisha Mungu akasema, "Mchukue mwanao, mwanao wa pekee, Isaka, umpendaye, uende katika eneo la Moria, umtoe sadaka ya kuteketezwa huko juu ya mlima mmojawapo nitakaokueleza habari zake."

Nilisoma kutoka NIV, ambayo hakika ni tafsiri bora ya Mwanzo 22:1 kuliko King James Version. KJV inasema, "Ikawa baada ya mambo haya, Mungu alimjaribu Ibrahimu, akamwambia, 'Abrahamu.' Naye akasema, 'Mimi hapa.'" Mfalme Yakobo wa asili anasema, "Mungu alimjaribu Ibrahimu," jambo ambalo linaweza kutatanisha. "Jaribio" ni tafsiri bora zaidi ya neno hilo. Inasema katika Yakobo 1:13-14, "Mungu hamjaribu mtu, mwanadamu hujaribiwa anapotoshwa na tamaa zake mwenyewe." Mungu humjaribu mtu, lakini hamjaribu mtu. Shetani humjaribu. Shetani huleta uzoefu maishani ambao umekusudiwa kukuvuta mbali na BWANA. Mungu hafanyi hivyo. Anaweza kuleta mambo maishani mwako ambayo yanaweza kujaribu imani yako, lakini nia ni kuimarisha.

Kwa maana halisi hilo ndilo tatizo unalokabilia nalo kila siku katika uzoefu wako mwenyewe. Ukimfikiria Ayubu, alipoteza familia yake na mali zake. Hilo lilikuwa jaribu kutoka kwa Shetani kwa sababu Shetani alikuwa amemjia BWANA na kusema, tazama, mtu huyu uliyesema ni mtu mwenye haki, niache nimfanyie mambo haya, nawe utagundua ataanguka. Na BWANA akasema sawa, ndani ya mipaka fulani unaweza kufanya mambo fulani. Na Shetani akaingia humo akijaribu kumvuta mbali na BWANA. Hakufanikiwa katika hilo. Tunajua kwamba hicho ndicho kilichokuwa kikiendelea, kwa sababu tunaweza kusoma maandishi. Ayubu hakujua kwamba Shetani alikuwa ameingia humo mbele ya mahakama ya mbinguni na akaomba ruhusa ya kufanya hivyo.

Unaweza kutumia hilo katika uzoefu wako mwenyewe. Unaweza kuwa na uzoefu mbaya na kusema, "Kuna nini? Je, huyu Shetani anafanya kazi ya kunivuta mbali na

BWANA? Je , ameanzisha? ” Labda ameanzisha. Au inaweza kuwa BWANA anafanya kazi ya kujaribu kukutia nguvu, na kukuthibitisha katika imani yako. Nadhani BWANA anafanya kazi kila wakati. Na kwa hivyo labda wote wawili wanafanya kazi, lakini huwezi kujua katika tukio lolote kwa nini hilo limeanzishwa katika maisha yako, iwe kimsingi linatoka kwa Shetani au kama ni kitu ambacho BWANA ameanzisha. Hapa, ni kujaribu na kuimarisha imani ya Ibrahimu. Ilikuwa mtihani mkali sana. Kuna vita vinavyoendelea katika ulimwengu usioonekana kati ya BWANA na Shetani. Uwanja huo wa vita uko katika maisha yetu na katika uzoefu wetu wenyewe, kwa hivyo jinsi tunavyoitikia mambo hayo ni muhimu na muhimu. Tunapaswa kujibu majaribu kwa kutafuta nguvu za Mungu na kuomba neema, bila kujali hali ikoje, lakini nadhani hilo ni muhimu kujua katika mapambano ya maisha.

Calvin, tena, ametoa maoni muhimu hapa kuhusu jaribio hili la Ibrahimu. Kwenye ukurasa wa 563. Anasema kuhusu Ibrahimu, “lazima akili yake ilivunjika sana na kufadhaika vikali wakati amri na ahadi ya Mungu vilipokuwa vikipingana ndani yake.” Kwa hivyo hii hapa ahadi. Yupo Isaka, mwana wa Ibrahimu, ambaye ndiye utimilifu wa ahadi ambayo Mungu alikuwa ameithibitisha. Uzao wake hautatoka kwa Ishmaeli; utatoka kwa Isaka. Ahadi hizi zimethibitishwa mara kwa mara, na sasa Mungu anakuja na kusema amchinje mwana huyo ambaye ni mtoto wa ahadi. Calvin anasema: "Amri na ahadi zinaonekana kupingana. Lakini alipofikia hitimisho kwamba Mungu ambaye alijua kwamba angepaswa kufanya naye hangeweza kuwa adui yake. Ingawa hakugundua mara moja jinsi utata huo ungeweza kuondolewa. Hata hivyo, kwa matumaini alipatanisha amri na ahadi. Kwa sababu akiwa ameshawishika kwamba Mungu alikuwa mwaminifu, aliacha suala lisilojulikana kwa maongozi ya Mungu. Wakati huo huo kama kwa macho yaliyofumbwa, anaenda anapoelekezwa. Ukweli wa Mungu unastahili heshima hii. Sio hivyo tu, unapaswa kupita njia zote za kibinadamu ili peke yake, hata bila mimi, itoshe hivi. Lakini pia kwamba itashinda vikwazo vyote." Ilikuwa vigumu na chungu kwa Ibrahimu kusahau kwamba alikuwa baba, na mume, na kutupilia mbali mapenzi yote ya kibinadamu, na kuvumilia mbele ya ulimwengu aibu ya ukatili wa aibu kwa kuwa mnyongaji wa mwanawe. Lakini, lingine lilikuwa jambo kali zaidi na la kutisha. Yaani

kwamba alimfikiria Mungu kujipinga mwenyewe kwa neno lake mwenyewe. Na kisha kwamba anadhani tumaini la baraka iliyoahidiwa litakatiliwa mbali naye wakati Isaka atakapoondolewa kutoka kwa neema ya ajabu."

Tunajua kutoka kwa Waebrania 11:17-19 kwamba hili lilikuwa tendo la imani la Ibrahimu; aliendelea kufanya kile ambacho Mungu alikuwa amemwamuru afanye.

Waebrania 11:17 inasema: "Kwa imani Ibrahimu, alipojaribiwa, alimtoa Isaka kuwa dhabihu; na yeye aliyezipokea ahadi alimtoa mwanawe pekee, ambaye ilisemwa, Katika Isaka uzao wako utaitwa; akihesabu ya kuwa Mungu aweza kumfufua hata kutoka kwa wafu; kutoka huko alimpokea kwa mfano." Jaribio hapa ni jaribio la imani ya Ibrahimu.

Tutachukua hapa kesho.

Imetafsiriwa na Laura Knox

Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt

Hariri ya mwisho na Jennifer Bobzin

Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt